

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyň **a) N. K., b) nezl. A. K.**, žalobkyně ad b) zastoupena žalobkyní ad a) jako zákonnou zástupkyní, obě zastoupené JUDr. Davidem Černým, advokátem se sídlem Vinohradská 343/6, Praha 2, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 17. 9. 2003, čj. OAM-1926/AŘ-2002, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 47 Az 1026/2003, o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2004, č. j. 47 Az 1026/2003 - 34,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ministra vnitra uvedeným v záhlaví tohoto rozhodnutí byl zamítnut rozklad žalobkyň (dále též „stěžovatelky“) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 8. 6. 2001, čj. OAM-5146/VL-11-02-2001. Tímto rozhodnutím Ministerstva vnitra nebyl žalobkyni ad a) a její nezletilé dceři – žalobkyni ad b) udělen azyl na území České republiky podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů; současně na ně nebyla vztažena překážka vycestování podle § 91 zákona

o azylu. Ministr vnitra uvedl, že důvodem žádosti žalobkyň o udělení azylu byla snaha o legalizaci pobytu na území České republiky, kam žalobkyně ad a) odešla s dcerou před vyhrožováním ze strany kriminální skupiny pro dluh manžela žalobkyně ad a). Toto jednání nelze ani podle ministra vnitra posoudit jako pronásledování podle § 12 zákona o azylu; navíc žalobkyně požádaly o udělení azylu téměř po roce nelegálního pobytu v České republice. Problémy s mafií nejsou důvodem pro udělení azylu a nelze ani shledat pronásledování pro příslušnost k určité sociální skupině; žalobkyní ad a) tvrzené jednání bylo motivováno snahou získat zpět dlužnou částku. Pro legalizaci pobytu na území České republiky bylo podle ministra vnitra vhodnější využít některého z institutů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ministr vnitra shledal rozhodnutí Ministerstva vnitra zákonným ve všech jeho výrocích a proto rozklad zamítl a rozhodnutí Ministerstva vnitra potvrdil.

Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2004, č. j. 47 Az 1026/2003 - 34, byla zamítnuta žaloba proti tomuto rozhodnutí. Podle soudu byla skutková zjištění správního orgánu dostatečná, námitky obsažené v žalobě byly podle soudu nekonkrétní, neboť žalobkyně neuvedly, jaké důkazy nebyly provedeny a jaké skutečnosti důležité pro rozhodnutí zůstaly neobjasněny. Žalobkyně ad a) navíc v průběhu řízení o udělení azylu neuvedla, že by před odchodem do České republiky hledala pomoc u státních orgánů v zemi původu. Správní orgány se zabývaly všemi tvrzeními uvedenými v řízení o udělení azylu, dospěly však k závěru, že u žalobkyň nejsou dány důvody pro udělení azylu. Nelegální jednání soukromých osob nelze ani podle soudu bez dalšího považovat za důvod pro udělení azylu a důvodem není ani snaha o legalizaci pobytu na území České republiky. Podle soudu nebyla žalobkyně ad a) v zemi původu pronásledována státními orgány, nýbrž soukromými osobami; v České republice pobývala již v letech 1998 až 2000, aniž by tehdy vstoupila do azylové procedury, ačkoliv jí tvrzené problémy s mafií se datují již od roku 1998. Pokud by se cítila bezprostředně ohrožena, nepochybně by podala žádost o udělení azylu ihned poté, kdy poprvé vstoupila na území České republiky, a nikoliv až v roce 2001. K námitce směřující proti neudělení humanitárního azylu soud uvedl, že mu nepřísluší přezkoumávat, zda zde humanitární důvody byly či nikoliv, neboť udělení humanitárního azylu je věcí volné úvahy správního orgánu vylučující soudní přezkum a soud přezkoumává pouze to, zda správní orgán shromáždil všechny podklady a zda jeho závěr není s těmito podklady v logickém rozporu. Taková pochybení soud v daném případě nezjistil a připomněl, že při přezkoumávání rozhodnutí o neudělení azylu není soud oprávněn jakkoliv přihlížet k tomu, jak se žadatel o udělení azylu na území České republiky chová, neboť takové kritérium posuzování žádosti zákon neupravuje. Z uvedených důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné a ve lhůtě doplněné kasační stížnosti stěžovatelky uvedly důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Krajský soud podle nich nesprávně posoudil otázku, zda byly stěžovatelky pronásledovány pro příslušnost k určité sociální skupině, neboť tento důvod udělení azylu je zapotřebí vykládat i na případy, kdy osoby v místě ovládaném mafií propojenou na státní úřady k takovéto mafií nepřísluší. Strach z pronásledování z tohoto důvodu je u žalobkyň prokázán; propojenost organizovaného zločinu se státní byrokracií je na Ukrajině značná. Proto je u stěžovatelek dána obava z pronásledování, tedy z ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem; soud i správní orgány tedy nesprávně interpretovaly § 12 zákona o azylu. Dále stěžovatelky namítly, že soud nezkoumal důvody, z nichž jim nebyl udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu. Přestože na něj nevzniká nárok, mělo by být odůvodněno, proč v konkrétním případě udělen nebyl, zejména v případě, kdy hrozí fyzická likvidace a mučivé útrapy, jež by mohly být humanitárními důvody. Proto stěžovatelky navrhly,

aby rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2004, č. j. 47 Az 1026/2003 - 34, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení; současně stěžovatelky požádaly o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost jejího podání, neboť se domnívá, že jeho rozhodnutí i rozhodnutí soudu byla vydána v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti odkázal žalovaný na správní spis, zejména na podání a výpovědi učiněné v řízení o udělení azylu. V údajích sdělených v průběhu řízení nebyl shledán důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu. Problémy stěžovatelek v souvislosti se soukromými osobami věřitelů nejsou pronásledováním; dlužníci nejsou v daném případě sociální skupinou hodnou mezinárodní ochrany formou azylu. Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelky v ní namítají důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a jejich rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Důvod kasační stížnosti je vymezen v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jedná se tedy o tvrzenou nezákonnost rozhodnutí krajského soudu z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Pokud jde o námitku, že krajský soud i správní orgány nesprávně posoudily, že stěžovatelky jsou pronásledovány pro příslušnost k určité sociální skupině, je zapotřebí uvést, že zákon o azylu pojem sociální skupiny nevymezuje, výkladem lze však dospět k závěru, že „sociální skupina“ se skládá z osob podobného společenského původu nebo postavení, obdobných majetkových poměrů, společenských obyčejů apod. Ačkoliv zákon o azylu pojem „příslušnosti k určité sociální skupině“ dále nerozvádí, tento termín se objevuje v článku 1 odst. A bod 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z 28. 7. 1957 (Ženevské konvence) a ani tam není upřesněn. Lze však vyjít z praxe soudních rozhodnutí, která se vyčlenila do dvou přístupů, jeden představuje tzv. chráněnou charakteristiku, druhý pak přístup sociální percepce. Prvý klade důraz na nezměnitelnou charakteristiku pro člověka natolik zásadní, že by se jí neměl být nucen vzdát, totiž vrozená (např. pohlaví, etnická příslušnost) nebo nezměnitelná z jiných důvodů (např. historických, povolání, stav). Takto byly generovány např. sociální skupina rodiny, žen, homosexuálů. Se stejným výsledkem přichází i druhý přístup, který zjišťuje, zda skupina je spojena s určitou charakteristikou, která ji identifikuje nebo ze společnosti vyděluje. Především však role pronásledování není definičním prvkem, jež určuje sociální skupinu, byť fakt pronásledování pomůže k tomu, aby určitá skupina lidí byla jako zvláštní sociální skupina vnímána, resp. může takovou skupinu i vytvořit. Není pak zapotřebí, aby se členové určité sociální skupiny znali, nemusí se vzájemně stýkat ani tvořit soudržnou skupinu. Určitá sociální skupina je tedy skupina osob sdílející objektivně společnou charakteristiku nebo je alespoň takto společností vnímána. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotyčných osob; riziko pronásledování tuto charakteristiku nepředstavuje. V tomto kontextu nelze rozhodně hovořit např. o sociální skupině dlužníků či osob pronásledovaných zločineckými strukturami. Správní orgány i soud prvního stupně dospěly podle Nejvyššího správního soudu ke správnému závěru, že stěžovatelky neuvedly žádné skutečnosti svědčící o tom, že byly ve vlasti pronásledovány za uplatňování politických práv a svobod a nebyl

prokázán ani jejich odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo zastávání určitých politických názorů. Skutečnosti uváděné stěžovatelkami nelze považovat za pronásledování podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Výčet důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu je taxativní, což znamená, že správní orgán je oprávněn udělit azyl podle tohoto ustanovení výhradně z důvodů v něm uvedených. Pokud tedy stěžovatelky uvedly jako svůj důvod pro udělení azylu obavy z jednání mafie a snahu o legalizaci pobytu na území České republiky, postupovaly správní orgány v souladu se zákonem, pokud jim azyl neudělily, neboť se nejednalo o azylově relevantní tvrzení. V souzené věci navíc stěžovatelky nevyužily primární možnosti ochrany v zemi původu, bez čehož v tomto případě nelze dospět k závěru, že jim byla pomoc ze strany státních orgánů v zemi původu odepřena.

K námitce týkající se neudělení humanitárního azylu Nejvyšší správní soud odkazuje na názor krajského soudu, jenž se ve svém rozhodnutí vypořádal s omezenou možností přezkumu správního uvážení soudem, který je oprávněn toliko posoudit, zda správní uvážení správního orgánu nepřekročilo meze stanovené zákonem nebo je nezneužilo. Krajský soud se ve svém rozhodnutí vypořádal s tím, že neshledal pochybení žalovaného ohledně aplikace § 14 zákona o azylu. Obecné tvrzení, že po návratu na Ukrajinu hrozí fyzická likvidace a mučivé útrapy, nelze považovat za relevantní důvod zpochybnění rozhodnutí podle § 14 zákona o azylu, neboť jde o tvrzení zcela nekonkrétní, uvedené v doplnění kasační stížnosti zaslaném na výzvu soudu. Navíc jsou tyto důvody zpochybnění rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu poprvé uvedeny až v doplnění kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán.

Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s., neboť neúspěšným žalobkyním náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobkyň žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. prosince 2005

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

